

КАРПІНСЬКА Г.В.

к.е.н., с.н.с.

ст. наук. співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: biznessdev@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4896-1866

МЕТОДОЛОГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ПРОМІСЛОВОСТІ НА ПРИНЦИПАХ КОМПЛІМЕНТАРНОСТІ

Актуальність. Одним з головних завдань підприємств промисловості України є підвищення їх ефективності та збалансований розвиток. Саме це спонукає підприємців промисловості до постійного пошуку резервів та шляхів підвищення ефективності використання контрольованих ними ресурсів. Суть проблеми щодо забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства полягає в тому, що збалансований розвиток є досі складним процесом який досягається через безперервне забезпечення розширеного відтворення виробничого капіталу, що неможливо здійснити без усвідомлення необхідності комплементарного використання наявних резервів у фінансовій, матеріальній, трудовій та інноваційній складовій підприємства.

Мета та завдання. Метою статті є удосконалення методології забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства на принципах компліментарності.

Результати. Автором наведено результати дослідження щодо визначення категоріального апарату, функцій, принципів та методичних підходів методології забезпечення збалансованого розвитку підприємства промисловості на принципах компліментарності.

Висновки. Будь-яке промислове підприємство являє собою виробничу соціально-економічну систему. Забезпечення збалансованого розвитку цієї системи не можливе без дотримання принципів компліментарності - основних правил, які дозволяють забезпечити розширене відтворення виробничого капіталу промислового підприємства та проявляються в узгодженості, взаємодоповнюваності, взаємодії та взаємозалежності фінансової, матеріальної, трудової та інноваційної складових. Збалансований розвиток промислового підприємства, на відміну від рівноважного функціонування та стабільного розвитку, є процесом послідовної зміни станів цієї системи, кожен з яких ліпше порівняно з попереднім за такими взаємозалежними, взаємодіючими, взаємодоповнюваними та узгодженими складовими, як: фінансова, матеріальна, трудова та інноваційна, для забезпечення безперервності розширеного відтворення його виробничого капіталу. Компліментарність в контексті забезпечення збалансованого розвитку передбачає застосування саме резервів (наявних та доступних ресурсів), а не потенціалу однією складовою промислового підприємства другою її складовою, що орієнтоване на абсолютне використання сукупності можливостей всієї системи для отримання максимальної імплементації збалансованого розвитку (досягнення розширеного відтворення).

Ключові слова: збалансований розвиток, компліментарність, принципи компліментарності, промислове підприємство, резерви збалансованого розвитку.

KARPINSKA A.V.

PhD in Economics

Institute of Market Problems and Economic & Ecological Research

of the National Academy of Sciences

Frantsuzskiy Boulevard, 29, Odessa, Ukraine

E-mail: biznessdev@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4896-1866

METHODOLOGY ENSURING BALANCED DEVELOPMENT INDUSTRIAL ENTERPRISES ON THE PRINCIPLES OF COMPLIMENTARILY

Topicality. The one main task of Ukrainian industrial enterprises is to increase their efficiency and balanced development. That task encourages industrial entrepreneurs to constantly search for reserves and ways to improve efficiency use resources under their control. Essence problem ensuring balanced development of industrial enterprises is it balanced development is still a complex process that is achieved through continuous provision of expanded reproduction productive capital, which cannot be done without realizing need for complimentary use available reserves in financial, material and innovation subsystems.

Aim and tasks. The aim of article is researched and developed methodology ensuring the balanced development of an industrial enterprise on the principles of complementarity.

Research results. Author presents the results study on the definition of the categorical apparatus, functions, principles and methodological approaches methodology balanced development of the industrial enterprise on the principles of complementarity.

Conclusion. Any industrial enterprise is a production socio-economic system. Ensuring the balanced development of this system is not possible without compliance with the principles of complementarity - the basic rules that allow reproduction expanded production capital of industrial enterprises and are manifested in coherence, complementarity, interaction and interdependence of financial, material, labor and innovation components. Balanced development of an industrial enterprise, in contrast to equilibrium functioning and stable development, is a process of successive change of states of this system, each of which is better than the previous one in such interdependent, interacting, complementary and coordinated financial, material, labor and innovation components to ensure the continuity of expanded reproduction of its productive capital. Complementarity in context balanced development involves use of reserves, rather than the potential of one component of the industrial enterprise other component, which focuses on the absolute use of the whole system to maximize the implementation of balanced development (achieving expanded reproduction).

Keywords: balanced development, complementarity, principles of complementarity, industrial enterprise, reserves of balanced development.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

На сучасному етапі функціонування промислових підприємств все більшого значення набувають завдання забезпечення їх збалансованого розвитку. Збалансований розвиток промислових підприємств є неодмінною умовою інтенсифікації виробництва, підвищення його ефективності та інноваційності, забезпечення зростання економіки та вирішення багатьох соціально-економічних завдань. Серед чинників, що зумовлюють загострення проблеми його забезпечення можна назвати диспропорції розвитку його складових, які виникають в силу динамічних змін як зовнішнього так і внутрішнього середовища, специфіки процесу та умов відтворення його виробничого капіталу, що породжуються науково-технічною революцією, змінами кон'юнктури на внутрішньому та світових ринках, підвищенням вибіркової попиту на споживчі товари, тощо. Суть проблеми щодо забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства полягає в тому, що збалансований розвиток є досі складним процесом який досягається через безперервне забезпечення розширеного відтворення виробничого капіталу, що неможливо здійснити без усвідомлення необхідності перш за все комплементарного використання наявних резервів у фінансовій, матеріальній, трудовій та інноваційній складовій підприємства.

Аналіз останніх публікацій по проблемі та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми Засади збалансованого розвитку як економічної категорії та практичних аспектів управління збалансованим розвитком досліджено в працях Х. Биннер [1], Ст. Бір [2], С.В.Коверєга [3], Н.Г. Белопольського Н.Г., Кузьміної О.В. [4] та ін. Аналіз публікацій цих авторів дозволяє стверджувати, що, незважаючи на їхню високу наукову і практичну цінність, досі актуальними залишаються питання, пов'язані з удосконаленням сутнісних характеристик, принципів, резервів збалансованого розвитку, формуванням стратегічних альтернатив та механізмів їх реалізації з позицій забезпечення розширеного відтворення їх виробничого капіталу на принципах компліментарності.

Здійснений аналіз наукових праць, що присвячено визначенню сутності поняття "компліментарність" дозволив зробити висновок, що дана категорія застосовується у різних сферах наукових знань: квантова механіка, хімія, молекулярна біологія, генетика, теологія, соціологія, філософія, юриспруденція та ін.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання) Метою статті є удосконалення методології забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства на принципах компліментарності.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Будь-яка методологія повинна містити у собі : категоріальний апарат та розкриття сутності досліджуваних дефініцій, розкриття процесів (функцій), принципів, методичних підходів та застосованого інструментарію. Структура методології забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства на принципах компліментарності наведено на рис.1.

1. Категорії методології. Відповідно до контекстуального розуміння з латинської «complementum» перекладається як доповнення, довершення. Спільнокореневе «compleo» означає наповнювати, виконувати, завершувати, а споріднене – «complexion» – сукупність, систему, зв'язок.

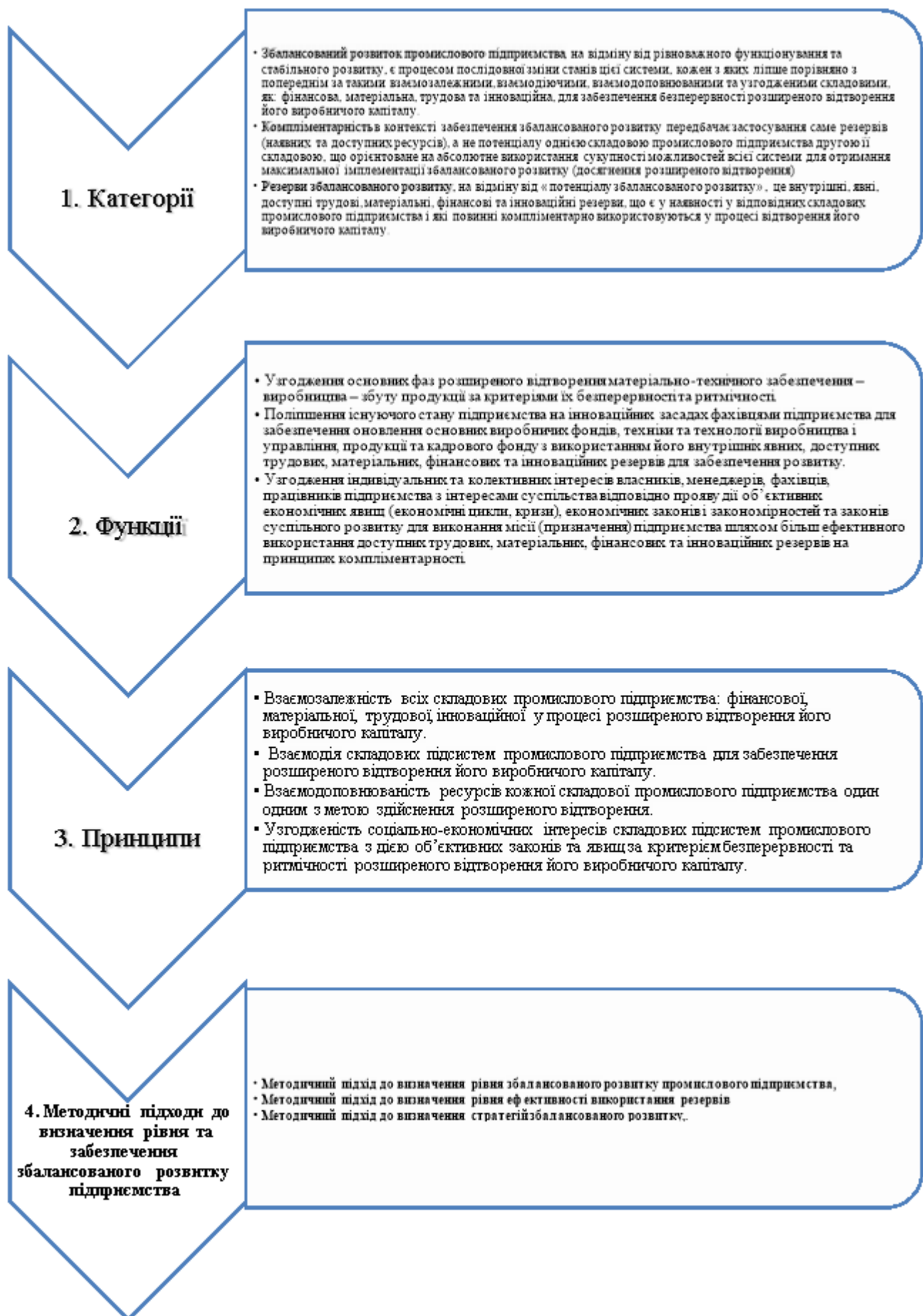

Рис. 1. Структура методології забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства на компліментарності

В економічній теорії застосування поняття компліментарності пов'язується з розробками австрійського економіста Фрідріха фон Візера . У своїй фундаментальній праці «Теория общественного хозяйства» (1914 р.) вчений доводить, що сама основа економічного життя має компліментарний характер, оскільки продуктивні засоби є комплементарними і жодний з них – ані капітал, ані земля, ані праця – не створює доходу сам по собі. Три продуктивні чинники: земля, капітал і праця – взаємодоповнюють і взаємодіють один з одним, створюючи продуктивні блага. Їх цінність залежить від цінності кінцевого продукту, а обмеженість ресурсів визначає конкурентність і альтернативність їх використання.

Принципи компліментарності знайшли своє відображення в теоріях інституціоналізму. На початку 90-х років ХХ століття економічний устрій колишнього СРСР був змінений кардинально: з централізовано-планового на ринковий. Запровадження інститутів ринкової економіки, мінімізація впливу держави на господарські процеси ознаменувався суттєвим економічним спадом для переважної кількості країн колишнього соціалістичного союзу. "Ринкові інститути або відторгаються, або виявляються викривленими, масовим явищем в економіках стає формування інституційних пасток". З'являється розуміння значно більшої складності проблеми, ніж це вважалося на початку реформ. Уже з середини 1990-х років зростає увага економістів до вивчення інституційного середовища, взаємозалежності, компліментарності інститутів, що формують економічну систему" [5 с.8]. Важливий внесок в розробку теоретичних проблем компліментарності інститутів та систем зробили російські та українські дослідники І. Бережної, В. Вольчик, О. Бессонова, С. Кірдіна, В. Липов, В. Полтерович та ін

Академік В.М. Геєць, аналізуючи визначення компліментарності в різних сферах наукових знань стверджує, що компліментарність як поняття, яке, по суті, використовується в молекулярній біології, за певними ознаками характеристики має підстави використовуватись і в суспільному, і в економічному житті. «Єдність в економіці, яка формується за рахунок проявів компліментарності і взаємодії двох або більше економічних суб'єктів, повинна супроводжуватися паралельними культурними змінами, які, в свою чергу, є результатом економічного розвитку та підвищення матеріального становища людей, у підсумку знаходять відчуття захищеності та здатності до самовираження. У таких умовах властивість компліментарності у взаємодії окремих верств населення вимагає прагнення до взаємодії та взаємодоповнюваності замість гострої боротьби або свідомої конкуренції в боротьбі за виживання. Як результат, прагнення до єдності через взаємодоповнення і взаємодію стає органічно властивим як суспільному життю, так і економічній взаємодії» [5, с. 8]

Суть компліментарності в економіці, на думку М. А. Хвесика, розкривається в забезпеченні стабільності економічного розвитку суб'єктів господарювання в контексті дії інтеграційних факторів на основі виконання комплексу напрямків відносно окреслення фундації розвитку та пріоритетних бізнес-цілей, а також системи відповідних регуляторних інструментів. Відповідно, на його думку, мають бути враховані такі складові, як окреслення чинних аспектів управління, які є взаємодоповнювальними [6, с.6].

Вищезазначені підходи розглядають сутність дефініції «компліментарність» на рівні економіки і для загального стабільного економічного розвитку суб'єктів господарювання, про те на думку автора застосування принципів (правил) забезпечення узгодженості (відсутності протиріч), взаємодоповнюваності, взаємодії та взаємозалежності складових підсистем, елементів промислового підприємства забезпечить саме збалансований розвиток. Забезпечення саме збалансованого розвитку цієї системи, на думку автора, не можливе без дотримання принципів компліментарності таких її складових підсистем, як фінансова, матеріальна, трудова і інноваційна для безперервності розширеного відтворення виробничого капіталу підприємства. Збалансований розвиток промислового підприємства, на відміну від рівноважного функціонування та стабільного розвитку є процесом послідовної зміни станів цієї системи, кожен з яких ліпше порівняно з попереднім за такими взаємозалежними, взаємодіючими, взаємодоповнюваними та узгодженими складовими, як фінансова, матеріальна, трудова та інноваційна з метою забезпечення безперервності розширеного відтворення його виробничого капіталу.

Фінансова складова підсистеми промислового підприємства забезпечує відтворення грошового капіталу підприємства, який матеріалізується у предмети та засоби праці у матеріальній складовій.

Матеріальна складова забезпечує відтворення основних та обігових засобів підприємства у процесі його матеріально-технічного забезпечення, виробництва та збуту продукції.

Трудова складова забезпечує відтворення робочої сили підприємства з позицій забезпечення та оновлення кількісного та якісного кадрового складу підприємства.

Інноваційна складова забезпечує розширене відтворення підприємства та зокрема відтворення його матеріальної та трудової підсистем на новій більш прогресивнішій (удосконаленій) основі.

Дослідження дефініцій «функціонування», «розвиток», «рівновага», «стабільність» та обґрунтування обраних складових промислового підприємства наведено у попередніх дослідженнях. Саме ці складові за думкою експертів мають найвищу вагу у процесі розширеного відтворення його виробничого капіталу.

Компліментарність передбачає застосування резервів (ресурсів) однією складовою промислового підприємства другою її складовою, що орієнтоване на абсолютне використання сукупності можливостей всієї системи для отримання максимальної імплементації збалансованого розвитку (досягнення розширеного відтворення) всієї сукупності складових системи.

Під резервами збалансованого розвитку автор розуміє - внутрішні, явні, доступні трудові, матеріальні, фінансові та інноваційні ресурси які є у наявності у одній складовій промислового підприємства і використовуються іншими складовими з метою реалізації сукупності можливостей всієї системи для отримання максимальної імплементації збалансованого розвитку (досягнення розширеного відтворення виробничого капіталу).

Матеріальні резерви – наявні матеріальні засоби (основні та оборотні) у процесах матеріально-технічного забезпечення, виробництва та збуту товарів промислового підприємства які використовуються трудовими ресурсами для поповнення фінансових резервів.

Фінансові резерви - наявні власні (прибуток, амортизація) та залучені фінансові ресурси (грошові інвестиції) які матеріалізуються у предмети та засоби праці у матеріальній складовій та використовуються у якості стимуляторів трудових та інноваційних резервів.

Трудові резерви - наявні та потенційні, у встановленій якості (вік, професійно-кваліфікаційні навички, фізичні можливості) та кількості трудові ресурси які використовуються для обслуговування основних та збільшення оборотних засобів матеріальної, фінансової та інноваційної складових.

Інноваційні резерви - наявні інтелектуальні, наукові та технічні ресурси, які можуть бути задіяні в інноваційній діяльності підприємства (права на комерційні позначення, права на об'єкти промислової власності, виробниче устаткування, пов'язане з технологічними інноваціями, авторські права та суміжні з ним права, інженерно-технічні працівники і дослідники з науковим ступенем та т.ін.) які використовуються матеріальною та інноваційною складовими і можуть бути збільшені за рахунок фінансових резервів.

2. Функції збалансованого розвитку промислового підприємства. Основним критерієм збалансованого розвитку промислового підприємства, на думку автора, є безперервність розширеного відтворення його виробничого капіталу. При цьому під розширеним відтворенням виробничого капіталу автор розуміє отримання додаткової вартості підприємством, що дозволить відновити та поповнити його фінансові, матеріальні, трудові та інноваційні резерви. Досягнення даного критерію неможливе без реалізації таких функцій збалансованого розвитку як:

1. Узгодження основних фаз розширеного відтворення матеріально-технічного забезпечення – виробництва – збуту продукції за критеріями їх безперервності та ритмічності. Автором запропоновано розрахунок коефіцієнтів ритмічності та безперервності процесу відтворення виробничого капіталу промислового підприємства які базуються на показниках, що характеризують ланцюг матеріально-технічного забезпечення – виробництва – збуту – споживання продукції.

2. Поліпшення існуючого стану підприємства на інноваційних засадах фахівцями підприємства для забезпечення оновлення основних виробничих фондів, техніки та технології виробництва і управління, продукції та кадрового фонду з використанням його внутрішніх явних, доступних трудових, матеріальних, фінансових та інноваційних резервів для забезпечення розвитку.

3. Узгодження індивідуальних та колективних інтересів власників, менеджерів, фахівців, працівників підприємства з інтересами суспільства відповідно прояву дії об'єктивних економічних явищ (економічні цикли, кризи), економічних законів і закономірностей та законів суспільного розвитку для виконання місії (призначення) підприємства шляхом більш ефективного використання доступних трудових, матеріальних, фінансових та інноваційних резервів на принципах компліментарності.

3. Принципи методології забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства. За результатами проведених досліджень щодо визначення сутності дефініції «компліментарність» та теоретико-методологічних засад збалансованого розвитку промислових підприємств можна виділити такі принципи компліментарності:

3.1. Взаємозалежність всіх складових промислового підприємства: фінансової, матеріальної, трудової, інноваційної у процесі розширеного відтворення його виробничого капіталу. Економічна взаємозалежність є доволі складним та відносно новим поняттям, яке застосовувалося представниками школи інституціоналізму з періоду поглиблення глобальних взаємозв'язків, які мають місце лиш з другої половини ХХ ст. Раніше використовувалося поняття «залежність» як особливий стан певної країни або суб'єктів господарювання, що обумовлений сировинним, технологічним, політичним та іншими факторами. Теорія залежності виникла наприкінці 50-х років минулого століття. Це була спроба висвітлити диспропорції світового розвитку як наслідку несприятливих умов торгівлі між індустріально розвиненими країнами та рештою світу. Втім категорія «залежність» є однією з багатьох понять, має певний вектор направленості – підлеглість однієї країни до іншої. У той час, як взаємозалежність пов'язує країни у відносно однаковому ступеню зацікавленості у подібній взаємодії та є направленою до обох пов'язаних суб'єктів. Варто відзначити, що коли у випадку теорії залежності, яка є набагато більш дослідженою, мають місце лише дві сторони взаємовідносин – залежні суб'єкти та ті, від кого вони залежать у тому чи іншому аспекті, то взаємозалежність має необмежену кількість суб'єктів та взаємозв'язків.

Взаємозалежність складових промислового підприємства, на думку автора, це взаємна відповідальність та залежність одна від одної фінансової, матеріальної, трудової та інноваційної складових промислового підприємства в якій жодна не може обійтися без іншої у процесі відтворення виробничого капіталу. Принцип взаємозалежності реалізується через реалізацію принципів взаємодії (забезпечує відповідальність) та взаємодоповнюваності (забезпечує залежність) цих складових.

3.2. Взаємодія складових підсистем промислового підприємства для забезпечення розширеного відтворення його виробничого капіталу. Погоджуючись з визначенням А.М. Прохорова, що «взаимодействие — объективная и универсальная форма движения, развития, которая определяет существование и структурную организацию любой материальной системы» [7, с.7], вважаємо, що динамічна взаємодія (інтерація) матеріальної, фінансової, трудової та інноваційної складових підприємства обумовлює загальну величину доданої вартості підприємства, яка в свою чергу, обумовлює можливість здійснення процесу його відтворення (простого чи розширеного). Отже обумовлюється його функціонування (просте відтворення) та розвиток (розширене відтворення), а ефективна взаємодія (узгоджена) зазначених складових є гарантом (відповідальною) за функціонування та розвиток промислового підприємства.

3.3. Взаємодоповнюваність ресурсів кожної складової промислового підприємства один одним з метою здійснення розширеного відтворення. Ресурси взаємодоповнювані. Трудові ресурси взагалі важко використовувати, якщо у них немає відповідних професійних знань, одночасно знання (насамперед технологічні) забезпечують розробку, освоєння та впровадження інновацій у виробництво. Все це призводить до підвищення рівня використання обладнання, що, в свою чергу, збільшує фінансовий та матеріальний капітал підприємства. У той же час, взаємодоповнюваність ресурсів, як правило, обмежена тими чи іншими об'єктивними (економічними та суспільними законами та явищами) чи суб'єктивними причинами (навички, знання, професіоналізм, інтереси робітників та менеджменту). Отже, основним критерієм реалізації даного принципу є узгодженість соціально-економічних інтересів цих складових з дією об'єктивних соціально-економічних явищ і законів за критерієм досягнення розширеного відтворення виробничого капіталу підприємства.

3.4. Узгодженість соціально-економічних інтересів складових підсистем промислового підприємства з дією об'єктивних законів та явищ за критерієм безперервності та ритмічності розширеного відтворення його виробничого капіталу. Академік Л. І. Абалкін зазначає: «Недостатнє дослідження механізму використання економічних законів значною мірою пов'язане з недооцінкою економічною наукою проблеми інтересів. Наші знання про них не йдуть далі звичайних поглядів, нам не відомо повною мірою про їх структури, їх сумісності» [8, с. 192]. Це було написано більше тридцяти років тому, але становище з того часу мало змінилося, проблема залишилася. Можна стверджувати, що нині ця проблема виходить на якісно вищий рівень. Постає питання практичного використання знань, пов'язаних з природою соціально-економічних інтересів та їх впливу на промислове виробництво з метою підвищення її ефективності. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання, пов'язані з необхідністю вимірювання та визначення критерію узгодженості (відповідності) соціально-економічних інтересів. Як вже відмічалось, збалансований розвиток промислового підприємства, це насамперед, процес розширеного відтворення його виробничого капіталу. Тому, на думку автора, саме досягнення безперервності та ритмічності даного

процесу і є критерієм того наскільки інтереси суб'єктів підприємства узгоджені з дією об'єктивних законів і явищ. Взаємозв'язок вищезазначених принципів наведено на рис.2

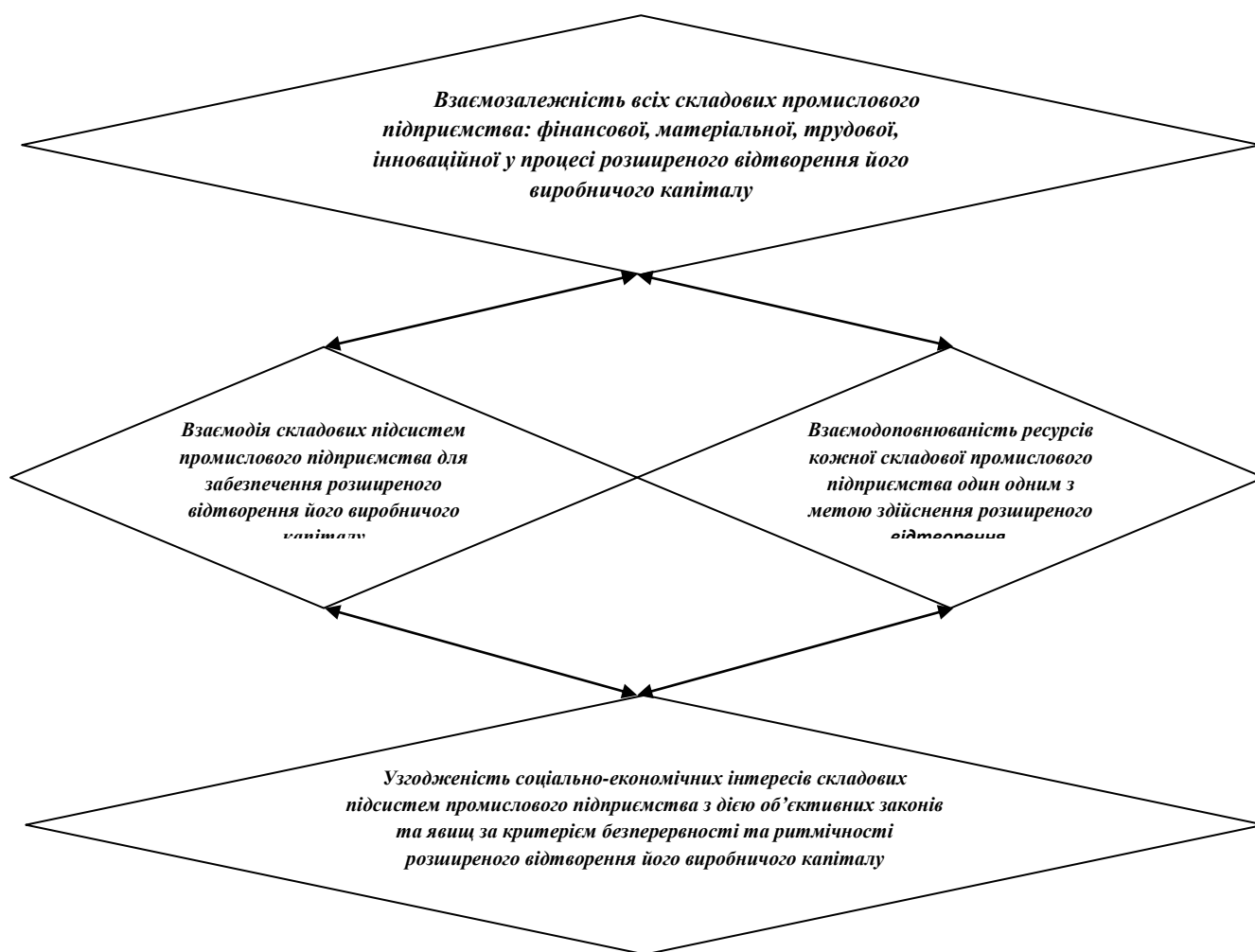

Рис 2. Принципи компліментарності забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства

Інші принципи збалансованого розвитку, та зокрема: динамічності, повноти циклу відтворення, адаптивності, відкритості, альтернативності, орієнтації на створення конкурентних переваг, «смагт-орієнтації» інноваційної діяльності підприємства, безперервності розробки стратегії для забезпечення збалансованого розвитку підприємства розглядалися у попередніх.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Будь-яке промислове підприємство являє собою виробничу соціально-економічну систему. Забезпечення збалансованого розвитку цієї системи не можливе без дотримання принципів компліментарності - основних правил, які дозволяють забезпечити розширене відтворення виробничого капіталу промислового підприємства та проявляються в узгодженості, взаємодоповнюваності, взаємодії та взаємозалежності фінансової, матеріальної, трудової та інноваційної складових.

Збалансований розвиток промислового підприємства, на відміну від рівноважного функціонування та стабільного розвитку, є процесом послідовної зміни станів цієї системи, кожен з яких ліпше порівняно з попереднім за такими взаємозалежними, взаємодіючими, взаємодоповнюваними та узгодженими складовими, як: фінансова, матеріальна, трудова та інноваційна, для забезпечення безперервності розширеного відтворення його виробничого капіталу. Комплементарність в контексті забезпечення збалансованого розвитку передбачає застосування саме резервів (наявних та доступних ресурсів), а не потенціалу однією складовою промислового підприємства другою її складовою, що орієнтоване на абсолютне використання сукупності можливостей всієї системи для отримання максимальної імплементації збалансованого розвитку (досягнення розширеного відтворення).

Резерви збалансованого розвитку, на відміну від «потенціалу збалансованого розвитку», це внутрішні, явні, доступні трудові, матеріальні, фінансові та інноваційні резерви, що є у наявності у відповідних складових промислового підприємства і які повинні компліментарно використовуватися у процесі відтворення його виробничого капіталу.

З метою забезпечення відтворення виробничого капіталу менеджментом підприємства необхідно врахувати і виконувати головні, визначальні процеси (функції) збалансованого розвитку промислового підприємства, що зумовлені комплементарними зв'язками внутрішнього та його зовнішнього середовища, зокрема: узгодження основних фаз розширеного відтворення матеріально-технічного забезпечення – виробництва – збуту продукції за критеріями їх безперервності та ритмічності; забезпечення оновлення основних виробничих фондів, техніки та технології виробництва і управління, продукції та кадрових ресурсів з використанням внутрішніх явних, доступних трудових, матеріальних, фінансових та інноваційних резервів для поліпшення існуючого стану підприємства на інноваційних засадах та забезпечення розвитку; узгодження індивідуальних та колективних інтересів власників, менеджерів, фахівців, працівників підприємства з інтересами суспільства відповідно прояву дії об'єктивних економічних явищ (економічні цикли, кризи), економічних законів і закономірностей та законів суспільного розвитку для виконання місії (призначення) підприємства шляхом більш ефективного використання доступних трудових, матеріальних, фінансових та інноваційних резервів на засадах компліментарності. Принципи компліментарності забезпечення збалансованого розвитку формують умови для реалізації промисловим підприємством процесу розширеного відтворення його виробничого капіталу, та враховують: взаємозалежність, взаємодію його матеріальної, фінансової, трудової та інноваційної складових підсистем, взаємодоповнюваність їх ресурсів та узгодженість соціально-економічних інтересів їх суб'єктів з дією об'єктивних законів та явищ за критерієм безперервності та ритмічності здійснення цього процесу. Запропоновані методичні підходи до визначення рівня збалансованого розвитку промислового підприємства, до визначення рівня ефективності використання резервів збалансованого розвитку, до визначення стратегій збалансованого розвитку будуть розглянуті у наступних дослідженнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Binner H.F. Organisations - und Unternehmensmanagement / H.F. Binner. – München : Hanser, 1998.
2. Beer S. Beyond Dispute : The Invention of Team Syntegrity / S. Beer. – London : Wiley, 1994. – 380 p
3. Коверга С.В. Моделі та методи прийняття рішень у сфері управління збалансованим розвитком промислових підприємств // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. - № 1. – С.144-156
4. Белопольський М.Г., Кузьміна О.В. Обґрунтування стратегії збалансованого розвитку промислових підприємств // Вісник Дніпропетровського університету. – 2016. – Вип. 6. – С.23-33
5. Геец В.М. Комплементарность в модернизации Украины и России / В.М. Геец // Россия в XXI веке: глобальные вызовы и перспективы развития : пленарн. докл. // Материалы Второго Международного форума. Москва, 12–13 нояб. 2013 г. / под ред. акад. РАН Н.Я. Петракова. – М. : ЦЭМИ РАН, 2013.
6. Хвесик М. А., Сундук А. М. Управління розвитком національної економіки в контексті дії глобальних процесів. Економіка України. 2013. №3 (616). С. 4–15.
7. Прохоров А. М. Большая советская энциклопедия. — 3-е издание, 1971. — Т. 5. — С. 7. — 640 с.
8. Абалкин Л. И. Хозяйственный механизм общественных формаций / под общ. ред. Л.И. Абалкина. М.: «Мысль», 1986. - 269 с.

REFERENCES

1. Binner H.F. Organisations - und Unternehmensmanagement / H.F. Binner. – München : Hanser, 1998.
2. Beer S. Beyond Dispute : The Invention of Team Syntegrity / S. Beer. – London : Wiley, 1994. – 380 p
3. Koverha S.V. (2016). Modeli ta metody pryiniattia rishen u sferi upravlinnia zbalansovanyim rozvytkom promyslovykh pidpriemstv [Models and methods of decision-making in the field of balanced development of industrial enterprises]. Marketynh i menedzhment innovatsii 1.144-156. [in Ukrainian]

4. Belopolskyi M.H. & Kuzmina O.V. Obgruntuvannia stratehii zbalansovanoho rozvytku promyslovykh pidpriemstv [Substantiation of the strategy of balanced development of industrial enterprises]. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. 6. 23-33 [in Ukrainian]

5. Heets V.M. (2013). Komplementarnost v modernyzatsyy Ukrainy y Rossyy [Complementarity in the modernization of Ukraine and Russia]. Materyaly Vtoroho Mezhdunarodnoho foruma. Moskva, 12–13 noiab. 2013 h.

6. Khvesyk M. A., Sunduk A. M. (2013). Upravlinnia rozvytkom natsionalnoi ekonomiky v konteksti dii hlobalnykh protsesiv Rossyy [Management national economic development in the context of global processes]. Ekonomika Ukrainy. [in Ukrainian]. 3(616). 4-15. [in Ukrainian]

7. Prokhorov A. M. (1971) Bolshaia sovetskaia entsyklopedyia Rossyy [Great Soviet Encyclopedia].. Moskva: Politizdat [in Russian].

8. Abalkyn L. Y.(1986). Khoziaistvennyi mekhanyzm obshchestvennykh formatsyi Rossyy [The economic mechanism of social formations]. Moskva: Mysl [in Russian].